

Repülőterek környéke

*De a mese...
figyelmeztet! Figyelik is
az értelmesebb gyerekek,
szeretik az életet...*

1.

Élhattünk volna nyugodtan. Tudtam, hogy nem vehetek el tőle jelentősebb dolgokat. Tudtam, hogy néhány nap múlva meghalok.

Tulajdonképpen jól éreztük magunkat.

De nem tudtam nyugodt lenni soha... És most itt maradtam egyedül.

Legtöbb dolgot feleslegesen tud az ember. Azt is, hogy sokan jönnek vissza a halálból, olyanok, akikkel érdemes beszélni. Néhány embernek vannak emlékei is, így találkozhatnak a halottakkal.

Elmondhatják, hogy minden pillanatra érdemes figyelni. Hátha így jól érezheti magát az ember. A következő pillanatban is.

Ez lenne az élet.

De nem figyel az ember.

Nem kell szégyellni, hogy élhetek. Nem kell mindig szégyellni.

Biztosan örült volna ő is, ha történik vele valami.

És úgy tűnik, minden véletlen, minden csak véletlen.

És előbb meghalt, előbb, mint én.

2.

Megjelent előttem a falon. Világosabb volt a falnál, az is fehér volt, nem régen meszelték.

Anyámmal ültünk ketten csendes esős délutánon a túlfűtött szobában. Mással foglalkozunk, ami már nem érdekes — gondoltam félálomban. Ijedten éreztem, váratlanul, hogy nem ismerem magam. Mintha nem én lennék a szobában. Eltűnt már a meleg szoba félhomályában a falon az alig látható világosabb kísértet. Mégis elaludtam.

Fehér, áprilisban erre járó felhők alatt álltam, mielőtt az ablak felé fordulhattam volna véglegesen. Még félálomban is álltam. Vagy talán álomban? Láttam, hogy eláll a szél álomban, de már nem jelentkezett a nyitott ablakban, ahol úgy láthattam volna, mint magamat a tükörben.

Elég lett volna az élethez.

3.

Arra ébredtem, hogy anyám begyújtott a kályhába. Reggelenként már fázik. Csend volt újra, lassan áramlott felém a meleg.

Megtudtam, hogy mit veszítettem — gondoltam ingerülten. Mielőtt észrevettem volna, hogy megváltozott körülöttem minden! Észrevettem, hogy felébredtem.

Az udvar végén álltam, csodálkozva újra, mint egyszer nagyon régen, gyermekkoromban éjjel.

Most még csak délután volt. Eső esett nemrég a sűrű ólomfehér égből, az világította meg az udvart.

Miért féltém? Mi történt velem? Megint észrevettem magam? megszülehettem volna?

4.

Nem ismerem a világot? Nem tudom. Miért kérdezek hát? Nem tud senki semmit. Lehet, hogy tájékozatlanul is lehet élni?

Lehet. Az is lehet, hogy ez nem is valóság, nem is lehet valóság.

Zavarnak a kérdések.

Jó, hogy fúj a szél, és mind sötétebb lesz a délután. Ez is jó. Fáj a fejem.

Mindent magamnak kell megválaszolni. Magamnak nem nehéz megválaszolni. Csak az elmúlást éreztem mindig, és mindig szépnek éreztem. Idegennek és egyszerűnek.

Láttam én tengert, a partról, a néha felvillanó halak hátával, és egyszer az üvegtiszta tengerben is úsztam, furcsa hegyekké változó hullámok vittek az ég felé a napsütésben. Álmomban.

Már régen máshol lehetnék, ha nem ébredek fel, ha a befejezéstől való félelmemben nem ébredek fel.

Végül a félálom öröme és az alvás tehetetlensége miatt már semmi nem volt fontos az ismeretlen délutánban.

5.

Érzem, hogy nemrég még ébren voltam. Nem baj. Semmi sem fontos, csak máshová érjünk.

Elmész?

Csodálkozva nézett rám.

Én nem vettem észre, hogy nevetek.

Az is érthetetlen, amit kívánunk, vagy amitől félünk.

Nincs segítség?

6.

Sokáig vártam ezt a találkozást.

Látom az arcán, még mindig nem hiszi, hogy elmegyek. Tulajdonképpen ezért a találkozásért élt, és közben elmúlt az élete.

Még egy lépés és kezemben a kilincs. Nincs a szobában fény. Ez a legfontosabb. Ami ilyen csendben, észrevétlenül történhet. Mellettem áll és mind nagyobb a szeme.

Már az utcán vagyok.

Ezt még gyakorolni kell. Szokatlan a világ. Visszaindulok engedelmesen a másik asszony felé.

Közben elmúlt még egyszer ez a találkozás.

Most mi történt? — kérdezem én is. Megfogom a kezét. Velem jött még egy ideig.

Nincsenek titkok. Csak szerződések vannak, amikről nem szabad beszélni.

7.

Az más, hogy mindez csak lehetőség.

8.

Az ember, ha bűnös, ha szent, végül is az érdeklődés kapcsolja a másikhoz. Nem a szenvedése, vagy a sérelme, vagy a félelme.

De természetesen, semmi biztosat nem tudunk. Az érthetlennel csak itt lehet találkozni.

9.

Még egyszer élünk Erzsivel.

Gondolom, először jobb lett volna. Az, amit elmulasztottunk. Homályos a délután, meleg a kályha mellett. Nyugodt a szoba is. Szeretem a zenét, de már fáradt vagyok.

Majdnem mindig alszom és közben elég gyakran, majdnem mindent megértek.

Csak éjjel ébredek fel. Ilyenkor még szebb az éjszaka, télen szebb, mint májusban vagy áprilisban a füvek között.

Az emlékek is a másik világba tartoznak már. Megint fáradt vagyok. A jelen van csak. Mégis észre kellene venni már, gondolom nemsokára meghalok.

10.

Nem vagyok magam. És ezzel talán az örökkévalóságot is pótolom.

Erzsi fiatalabb.

Igaz, ha már nővel élünk, néha úgy érzem, még hiányzik valami.

Kinek?

Mit rejtegetünk még mindig magunkban?

Néha már ő lép felém.

Néha meg úgy érzem csak, mintha tükörben látnám. A valószínűtlen ugyanaz, mint a valóság.

Amíg éltem, ha jól emlékszem, kicserélhettem volna a jelenlevőket, idővel.

Több lehetőség maradt bennem, mint ami megtörtént velem és ez így marad, amíg „el nem folyik a húsom”.

11.

Aztán Erzsi felébredt és felém dobta a fürdőlepedőt.

Néha elmúlik egy-egy világegyetem egyébként is.

És mindig önmaga él az ember. Nyugtalanná tesz, ha valaki mellém fekszik, annak ellenére, hogy nem sok minden zavar már.

Nem szeretem elképzelni, ha énmellettem volna Ádám, Erzsi, meg Éva. Most kettőnkkel lenne tele a világ.

Vagy így van?

Néha gyanakszom a legendákra. Ki tudja, miért jutnak eszünkbe még most is.

Néha érzem, hogy megnyugtatóbb lenne, ha csak nők maradnának a világ végén.

Legyen az ő változásuk a jövő.

Mindjárt ellenőrzöm is. Végighúszom a hasán a kezem. Megnyugtató.
Nincs senki? — nézett rám mosolyogva.
Megjöttem.

12.

Nem tartott sokáig a vizsgálat.

Én nem hittem el semmit. Én is figyelem. Párnákkal feltámasztott feje egyszínű volt a párnákkal, talán az arca volt sápadtabb valamivel. Mintha mondani akarna valamit. Már régen lehetett tudni, már előző nap is, hogy közben meghal, ha...

Mikor?

Nem szeretem ezeket a délutánokat. A fák mozdulatlanok. Hangosabban kopognak az aszfaltozott út fölé érő ágaikról a vadgesztenyék.

Nem emeltem fel a fejem a lépésekre. Éreztem, hogy a nap már messze van. Inkább csak megszokásból simítottam végig az arcomon. Nem volt meleg.

Itt maradt mellettem. Máshogy hívják már. Ezt a másik világot még ismertem.

13.

Nem hisznek nekem. Vagy nem figyelnek rám. Talán azért, mert én figyelek.

Beteg vagyok — gondolom.

Nekem sem hisznek. Senkinek sem hisznek.

Miért?

Én szeretem ellenőrizni a részleteket is, néha. Az életet csak az élet elvesztése közben lehet élni, régen ismert igazság.

Újságzélékről letépett papírdarabokat találók a zsebemben az utcán. Ezerkilencszázhatvannólc június huszonnégy, hétfő. Ezerkilencszázhatvankilenc január öt. És így tovább...

Mi történhetett? Megint egy feltételezett élet jelzései, feleslegesen. Már régen éreztem, hogy minden lehetetlen, ha nem hal meg mindjárt az ember.

Megpróbáltam végigmászni az idő hálóján, akár a pók. Riadtabban. Hiányosan is, sebesülten, csak néha szégyelli az ember, hogy erről is beszéljen, mint a többi háborúban sérült.

És alig emlékszem már valamire. Menjünk messzebbre? Hogyan?

Az emlékezés és a gondolkodás csak körben forgatja az embert. Még mindig ott állok a templomlépcsőn, mint azon a júliusi kora délutánon, amikor a géppisztolysorozat elért.

Régen...

Anyám az előszoba másik oldalából nyíló szoba mögött fekszik, velem szemközt.

Egyszerre fogunk meghalni?

14.

Kővér volt minden a fák alatt. A halott arca is. A fákról körülöttünk leesett puhán szétloccsanó hatalmas, túlrett sárga körték is, a mozdulatlan sárga délután is.

Még nem érdekelt semmi. Csak megkerestük, ha történt valami a faluban. Temetés, esküvő, herélés, búcsú. Aztán szétszéledtünk. A gyermekkor sérthetetlen volt.

Csak egy halottat hoztam magammal a faluból. Egy öregasszonyt. De nem őt láttam először, az öregember jött ki elénk a szobából, ahol feküdt, ahová eltévedt boldogságunkban jutottunk.

Sült tököt evett az öregember, az öregasszonynak csak a szagát éreztük. Nem törődött akkor senki a halottakkal. Előző nap ért véget a háború. Az öregember sem törődött vele.

Ezért vagyok nyugtalan mindig, ha keresnek?
Mi az, ami hiányzik? Az öregember nyugalma?
Azért nem szeretem a szenteket, azokat, akiket ismerek, mert máshogy nyugodtak. Magukat nyugtatták meg.

Ez a találkozás tanított meg arra, ha visszagondolok erre a találkozásra, hogy különbözik az első szerelem a másodiktól, ha nem érti az ember a természetes dolgokat is.

Az öregember azért egészen más volt. Megnyugtatóbb.

Most már lassabban múlik az idő. Talán a gondolkozástól egyformán fehér világ részletei miatt.

15.

Nyár közepe. Macskaléptű szombatok surrannak el mellettem.

16.

Megint hallom a hangját. Erzsi lenne itt?

Nem hal meg soha?

Nem.

Mozdulatlanul fekszem.

Gyere — mondja.

Mozdulatlanul néztem.

Nem — mondom én. Nyugtalan vagyok.

Eltűnik ő is.

Félhomály van még mindig. Sűrűn esik a hó. Ilyenkor azért már lehet tudni, hogy a délután is világosabb lesz.

Várom még valamit. Néha figyelek is, félálomban. Még így is hazugság, amit képzek.

Az az igazság, hogy csak vele volt jó találkozni. És néha, mint most is, megnyugtat, ha meleg van, és esik a hó délután is. Ennyi az egész.

17.

Az egyetlen, amit érdemes megfigyelni, amit egyáltalán fontosnak tartok, az a tévedés elkerülése, ha lehetséges. A többi nem tartozik rám.

Természetesen majd meghalok.

Azért, hogy él az ember, még nem történt semmi, többnyire.

A tévedés? Ez egyszerű dolog. Egyszerűen el kell határozni, hogy nem kell semmi olyan, ami elveszíthető.

A gondolat csapda. Csordákban rohanunk feléje évezredek óta. Ez az ember egyetlen bűne, szégyene, aljassága. A gondolat a család, az ígéretés, az a tévedés, hogy tudok a tévedésről. Egyedül vagyok. Sötét van a konyhában. Mint mindig, késő délután.

18.

Csengettem, azután vártam. Megint eszembe jutott valami, amit mindjárt elfelejtettem. Rossz érzés.

Figyelek a csendre.
Te mit csinálsz? — kérdezte Erzsi nemrégén.
Itt leszek.
Megint csengetek, de nem nyitja senki az ajtót.
Nem szeretem a várakozást.
Nincs tragédia. Nem szeretem a változást és a végleges dolgokat sem. Nem szeretek már semmit, csak ami kényelmes és már történik. Figyelek még, azután lassan visszafordulok.
Minden pillanatban az egész életem idegesít.
Az lett volna a fontos, hogy legyél — mondom magamban, hogy múljon az idő. Minden rendelkezésre állt. Mindenhol, mindenkor, minden mással egyidejűleg.
Most már tudom, hogy mindent elveszítettem.

19.

Csak néha sejtettem, a háború előtt, mennyi minden van a világon. Nagyon későn tudtam meg, talán még most sem tudom pontosan, hogy mennyire igazam volt.
Mégis ezeknek a véletlen felismeréseknek köszönhetem talán, hogy élek.
Figyeltem csak. Mintha nem lennék. Mintha nem lenne természetes semmi. Mintha nem kellene semmi, mintha nem kérnének semmit.
Úgy tűnik, hogy csak az egyik szememet lőtte ki az idő, mindazzal, ami elmúlt.
Ki tudja, merre jártam...
Hiába biztattam magam egyébként. Valamilyen találkozáskor már aknára léptem. Csendben, ahol azt gondolná az ember, hogy végképpen nincs semmi.

20.

Szép minden. Szépek hajnalban a szélből felhővé vált juharfák. Nemsokára most felfedezett régebbi bolygók elégett városainak gyertyatartói már. És szépek a többiek, az élethez még készülődő fák. Szépek az egyhelyben remegő darázs nyarak. Délután a reggel nyitva maradt rádióból hallatszó kórusok éneke. És megint, az ablak alatt döglött róka testeként, az ősz.
A fal felé fordulok mindennap ebéd után. Vizesen lihegek. Fáj a szívem.
Ez megint? Mi lenne?
Ez is betegség, nyugtatom magam, újabb betegség, testvére a többinek, mondogatom, hogy nyugtassam félelmemet. De többnyire csak ezt is figyelem.
Nem megyek be mindennap anyámhoz. Ellenségesen figyel. Gyanakszik rám.
Azt hiszem, tudja hogy előbb szeretnék meghalni.

21.

Reggelenként, ha tudom, hogy van még idő a napfelkeltehez, megjelenik előttem az egész életem.
Mintha csak két szobát elválasztó homályos üvegajtót húztak volna szét, egyforma fényben, ugyanabban a szobában látom az elmúltat és az elkövetkezőt.
Tudom, hogy más is van. Nem köt a fájdalom és az öröm, a szerencsétlenség és a közömbösség, ami most van. Nincs olyan, ami csak hozzám ért. Minden velem maradt.
Ezzel elmúlik néha a délelőtt.

22.

A házak hosszú sora között ez volt a legmagasabb. Utolsó emeleti ablakaiból már csak a szomszéd házak tetejét lehetett látni. És hála az égnek és a csendes, szelíd, néha csoportosan, némán bámuló hófehér felhőknek, nem félttem.

Nyár volt.

Július valamelyik napja volt akkor is. Mindjárt visszaléptem az ajtóból, mikor megláttam őket az ágyon. A folyosó végén az anyja vigyázott rájuk.

A hosszú előszoba után a nagy, égre néző ablak és az ablak széléig érő ágy következett. Felnéztem néha az égre és a néha lenn csikorgó villamosokra is. Ezeket figyeltem csodálkozva.

Eléggé későn készülődtek a fürdéshez.

23.

Az anyjával beszéltem, mikor a lány visszaérkezett. Mellém ült. Vagy az asztal mellé?

Vagy engem is figyelt már előtte; az előszoba ablakából néha benézett a szobába. Vagy a vörös hajától ijedt meg és járt ide-oda a lakásban? Vagy csak fiatal és jókedvű volt? Még most sem tudom. Nem volt egyedül soha, nem történhetett különösebb baj vele, az anyjával jó barátok voltak, hasonlítottak egymásra, úgy-ahogy.

24.

Néha eszembe jutnak a homokkal teli udvarok közepén álló házak is, távol az Alföld szélén, a háború után. Többnyire a meztelen lábnyomaira emlékszem a homoktól világos éjszakában és a kedves szuszogásokra. Már akkor otthonos mellére emlékszem még, és az élénk, csillogó kis szemére. Az anyjára nem emlékszem.

Vékony lány volt, keskeny kis arccal, hosszú, nagy mellel, hetekig figyelt a házuk előtt az esti félhomályban, merészebben, ha világos volt, majd szelídebben, ha néha az esőtől sötétebb lett.

Váratlan volt a látogatása.

25.

Az idő.

Milyen frissen csillognak az átlátszó vízben a néha felvillanó halak. Hasonlítanak az időre, amiben történik valami.

Még csak március van. Még új lányok járnak az utcákban, ha délután visszafelé jönök a határból.

Jobban érzem magam. Kezdem megszokni a másik világot, amiben majd eltűnök.

De többször minden egyformán valószínűtlen már. Akár volt, akár lesz, minden valószínűtlen már. Egyformán csillog a fényben.

Valahol máshol van, amit észreveszek.

Nem furcsább az örület, mint a születés. Anyámat sem ismerem meg már, ha sokáig figyelem.

Önmagam vagyok az utolsó emlékem. Korán megérezhettem a veszteségeimet.

Lassan homályos lesz minden, és ebből a homályos pillanatokban összeállt tengerből villannak fel néha mégis az emlékek, ha nem figyelek oda.

Valamikor, talán, csendben megtudhatok többet is.

26.

Mindent elveszíték? Hol található meg a világ?

Félek. Azt hiszem, tájékozatlan vagyok.

De mit lehetett kiolvasni abból, hogy Éva forgatta a hamutartót, és négy galamb ült az ablakpárkányon azon a napon, amikor kimentem a frontra?

27.

Vizért indultam egy vödörrel. Csak félrelapátolt hó van körülöttünk és a megfagyott út a januári késő délután félhomályában, az ablakon túl. A szobában nem történt semmi.

Naptárt adtam a lányának. Véletlenül találkoztunk és éppen január volt, kedveskedni akartam.

Ezzel el is múlt az az idő, amíg megszerettük egymást.

Két éve láttam utoljára. Az arca öregedett, de a lába még jó volt. Magyarul beszéltünk, nem mentem tovább a fronttal.

Én még szerettem volna, de azért tudtam, hogy mindez lehetetlen már.

A nők nem bocsátják meg, ha az adott pillanatban nem vitte át az ember őket a túlvilágra, ha éppen lehetett volna.

Két éve a Balaton mellett találkoztunk.

De mindez már öreges motyogásként él bennem a híd karfájánál. Még könyökölni sem mertem, míg nem vettem észre, hogy a mozgó jégtáblákkal teli Duna lágyabb ismétlése között a fejem felett néha feltűnik a nap, alig láthatóan. Halványra kopott, szétrugdalt, hatalmas, valamikor vérvörös gyereklabda lehetett. Megnyugtatót elvesztett jelentősége és a közömbösége. De érdeklődve fordultam feléje, mikor a lányt megéreztem.

Fájdalmas, könnyű, keskeny szőke fejében erős fénnel égett a szeme. Az ilyen mindenre képes. Alázatosan, izgatottan indultam utána, de soha többet nem láttam.

Elmúlt egy nap.

28.

Mihez kezdjek? Mindennek örülök.

Azt hiszem, szerencsés vagyok. Megőrültem. Csendesen nevető, együgyű bolond lettem, együgyű, akiket mindig is szerettem. Mind többször veszem észre az emberek kedves, érdeklődő mosolyát, ha ők is észre vesznek. De időm nagyobb részét sötétben töltöm. Így nem zavar különösebben a maradék eszem. Magamban nyugodt vagyok, végleg.

Mindennek a helyességét be tudom bizonyítani már, azzal, ami velem történt, gondolom néha.

Megint bizonytalan leszek.

Azt hiszem, az alázatosság a legkényelmesebb, a legméltóságteljesebb emberi részvétel a világban. A közömböséget megtartó élenkség, a csodálkozás és az érdeklődés a pusztulás természetességében.

Miért tartanám oda a szemem a tűz fölé még egyszer? A megmaradt kezem használok.

29.

A verebek ma különösen élénkek a szomszéd ház esőcsatornáján. Tavasz közeledne? Úgy tűnik, vad dühvel verekednek a nőstényekért.

Néhány hét, azután majd egymás után esnek ki a fészekből az apróbb, gyámoltalan új verebek.

Mire jó az egész? Az asztalra könyököltem. Várjunk még.

30.

Még mindig nem értem, hogy a szép nők miért lehetnek buták? Mi lehet az értelme?

A világ valamiféle próbálkozás önmaga megértésére? Mi fog sikerülni?

Már elmúlt egy év megint.

Valamikor leves gőzével volt tele a remegő nyár, barackokkal, sárga szilvával voltak tele a fák.

Most fekete rigók ülnek a fák kifeszített ágainak hálójában. Esik a hó.

Miért?

Szóltanul ülünk a konyhában anyámmal. Elhallgattunk. Nem értettük.

Késik a nyár.

Mi történhet velünk?

Az már csak néha jut eszembe, hogy elég sok embert megöltem, meg az, hogy hadirokkant vagyok.

Mi van még?

31.

Tudom, hogy sokan élünk itt, de arra azért nem gondoltál, hogy ki kellene találni valamit?

Mire gondolsz?

Talán nem elég valaminek az ellenkezőjét keresni, vagy valamit egyszerűbben intézni, figyelni?

Nyugtalan lett. Váltogatja a kezét az asztalon, aztán előveszi a jegyzetfüzetét. Nem figyel, de elég sokáig velem maradt.

Az udvar végén mindennap nagyobbak megint az orgonabokrok és mindennap sötétebb lesz a színük.

Egyelőre csak a galambok emlékei fehérek rajtuk, de érzem, hogy nemsokára itt lesz végleg a tavasz is.

Mi lesz vele?

32.

Május van. Szerda. Délután három óra. Hangosabbra csavarom a rádiót.

Szeretik egymást? Ki kit, vagy mit szeret? Lehet, hogy nem is egy másik embert szeret?

András még mindig ír. Megszoktam. Bízom benne. Ismeri a kövek alatti világot is.

Végül a világ is biztató lehet. Minden egy és minden ugyanazért kínlódik.

33.

És szükséged van rá? kérdezi András, délután.

Szeretem — mondtam zavartan.

Talán tisztességesnek tartotta a választ, tovább írt, csak könyve újabb bekezdése előtt emelte fel a fejét és nézte hosszabb ideig az eperfákat.

Lehet, hogy félsz — mondta végül.

Tovább locsoltam a kertet. Később leültem bent a szobában, a tulsó ablak mellé, hogy ne zavarjon.

Nem volt még végleg sötét a szombat este, olvasni próbáltam, de az ablakon át elért hozám a kocsmá deszkapadlójának a szaga, a lányok forró, fülledt kavargása, majd a tangó ütemére mereven mozgó fiúk és lányok karjainak az emléke, a nyári tarlók felett még késő éjszaka is tojássárga színben égő felhők hősége, valamikor nagyon régen.

Felálltam, később visszaültem a székre az ablak mellé. Jobb így. Eltűnik ez az éjszaka is. Észrevettem az eperfák felett egy megállt kövér felhőt. Eszembe jutott a lány kerek fehér arca, teste kedves, félhomályban derengő, végül mindig feltűnő fehérsége, mozdulatlan szemre. Jó volt elaludni mellette a júliusi hűvös éjszakák végén.

Csak lassan mozdulj, úgy, ahogy a vízimadarak kora reggel. Idegen vagy. Nemsokára eltűnsz nyomtalanul.

De figyelj, magasra tartott mozdulatlan fejjel. Hagyni kell, hogy vigyen a víz. De figyelj az állóvíz értelmetlen, lusta, észrevétlen örvényeire.

Lassan száradni kezdenek körülöttem a reggeli fák, mégis hűvösebb lesz.

Már sötétedik. Megint átaludtam a napot az ablak mellett. Mind magasabb körülöttem a fű, és a libák is nehezebben ugrálnak, nagyobbak.

Majdnem elmúlt már ez az év is.

34.

A szenvedés az isten mégiscsak. Az ismeretlen. Az egyetlen nyugodt részvétel a létezésben.

35.

Nincs kiismerhetetlen, váratlan sincs — meséltem ma magamnak és magam sem hittem el az élénken élő víz végtelenségű csillogása mellett.

Mi lehet még?

A Balaton talán ugyanolyan szép volt. A hideg szél átlátszó, zöld üvegtáblák csörömpölésévé változtatta a tó vizét. Tudtam, hogy látni fogom még, ugyanilyenek. Mégis szomorú voltam.

A szél széttört idő.

És egyedül voltam, ahogy az várható volt.

Mi lenne, ha egyszer egyszerre jelennének meg mindannyian, akiket szerettem?

Vagy egynek egyszerre elmondanánk mindent, amit gondolunk és néznénk egymást?

Vagy, ha arról beszélnék legalább, mit gondolunk, ha nem látnánk egymást?

De lehet, hogy sokkal egyszerűbb minden, mint ahogy gondoljuk.

36.

Egyébként is már csak az emlékezésre van időm.

37.

Nem felejtem el azt a húsvét előtti világoskék estét. Azt hittem, végre ma nem lesz már éjszaka. Világos, kicsit szürke, aztán csak homályos volt a fekvő test a még fehér, hideg lillio-

mok között, csak a zöld meleg volt még később a templom körüli fű között, a vékony kőút mellett a hatalmas fák alatt. Eső készülődött.

A templom mellett elvezető út a gyorsan nőtt hatalmas fák alatt, úgy emlékeztem, előző nap még nem volt ott. Nem vettem észre, hogy sötétedik.

38.

Miért fontos, hogy szép legyen? A legszebb?

A szürkére fagyott januári téren jött át. Felém jött a padok mellett a férjével, szombat délután. Nem volt szép.

Visszafordult néhány pillanatra.

Hogy van Albert? — kérdezte magas hangján. Láttam őket néhány pillanatra, néhány óra múlva is a meleg szobában. Szép lakásuk van.

Moziba mehettek a szürkére fagyott januári téren át. Mondani akart még valamit, de a templom órájára néztem, lehet, hogy ez zavarta meg.

Most tovább mentek.

Negyvenöt éves vagyok. Lehajtottam a fejem. Mit mondhattam volna még? A vonatom is indult nemsokára. Gyógyszerért ugrottam csak a városba. Nem akartam késni. Anyám vasárnap a legnyugtalanabb. Sír is néha, ha kimegyek a házból.

Jólesik néha egy fél konyak. Meg a hatalmas ablakok nyugtatnak már csak meg. A nagyobb templomok, néha. Meg a széles hóban elmerülő halvány napok, meg a holdak tükörképei a kávéházak ablakában.

39.

Legegyszerűbb befejezés az áldozat. Sokszor elgondolkozom ezen a kávéházak ablaka mellett.

Van egy férfi és egy nő, de a férfi egy másik nőt szeret. Később a nőt egy másik férfi szereti meg. Aztán nem kell neki, mert a nőt megszereti még egy másik férfi is. A nő a harmadik férfival marad. Az első férfi az első nővel marad. A második férfi egyedül marad, még szereti az első nőt.

Minden rendben van. De úgy tűnik, valami nem sikerült, amit megmentettek. Nem sikerült. Valahol történt valami.

Mi van a hátunk mögött?

Ki kell mondani valamit, aztán mindjárt el kell menni. Talán csak ennyi lehetséges.

Lassan mennem kell nekem is. Ma már megint a tizedik konyaknál tartok. Üres a cigarettagom is. Veszek még egyet. A cigarettának még mindig jó íze van.

40.

Egyformák?

Azt nem tudom, hogy valamennyien egyformák-e, de sokan hasonlítanak egymáshoz. Így, ha az egyikkel sikerült jó érzéssel együtt lenni, a másikkal, a hasonlóval is lehet. Nem? Duzzadt a szájuk, kedves a térdük felett ívelő láb, ha csendben ülnek a reggeli félhomályos kávéházban, lustán, álmosan.

Melyikünkkel akarsz? — kérdezte az egyik.

Zavart vagyok. A részegség utáni napon mindig kedvesebbek a lányok. Végül mind a ket-

tőt szeretném. Nincs akadály.

Szerintem nem is volna szabad mást csinálniuk. Szabad időben, természetesen. Egész életükön át. Valami mégis zavar. Az, hogy zavart vagyok?

Így nem történik semmi, nincs semmi remény. Csak az emlékek vannak közben. Mikor még kopogott a cipője a folyosón, akár a napsütésben közelgő jégeső, az erősödő szegfűszaggal.

Közeledett a nevetése és a többi. Várakozni csak cselekvés közben szabad.

A harmadik nap után nem tudok inni tovább. Elalszom.

41.

Az igazán értelmes cselekvés a merészség, önmagunk részvételével is. Ez igaz.

42.

Mit lehet válaszolni a világnak, ha ott van előtted és kínálja magát?

Szomorú legyek? Miért? Én vagyok a másik oldalon is? Miért olyan reménytelen minden mégis, néha?

Hozzám ért, aztán hátrább lépett, távolabbról nézett rám. Figyelt egy ideig, majd elment. Magam is csodálkoztam, hogy még mindig ott vagyok.

Mit csináljak? Nem ismerem magam néha. A most mindig ismeretlen. Csak azt ismered, ami már volt.

Ismered?

Majd máshol történik valami? Később?

Elképzelhető.

43.

Lehet, hogy repülni kellett volna. Meghalni. Vagy másképpen is lehet öregén élni?

Ki tudja?

Mindig előttünk találjuk az ismeretlent.

De azt hagyni kellene mindig, talán, hogy a másik legyen, ahogy akarja. Azt kellene hagyni, hogy legyen.

És pusztuljon bele?

Talán így igen. Ha nagyon akarja.

Talán segíteni is jó.

A főtéren megyek végig. Még nem múlt el egy hét, hogy találkoztam velük. Szótlanul halad el mellettem a két lány. Nem tudom, miért. Nem szólok én sem. Ki tudja, mit kell tenni ilyenkor? Most fordul vissza az egyik. Nevet. Nem lát engem. Fúj a szél. Nem jó a cigaretta. Ma csütörtök van. Nem iszom. A város most olyan, mint álomban, lassan félhomály lesz. Üresek az utcák. Ezt az időt szeretem.

Mit tehet az, akire nincs szükség? A cselekvés segítség, többnyire. A munka is az természetesen. Ez félreérthetetlenül így van. Másképpen nem lenne félelem az emberben. Lehet, hogy ennél okosabb nem is lehet az ember, lehet hogy nem is szükséges.

44.

Egy férfi fényképét láttam a kirakatban, képes folyóirat fedelén. Háta mögött város égett, előtte állt, féloldalt. Nyilvánvaló, hogy minden lehet. Láttam az arcán. Joga van az em-

bernek a pillanatok öröméhez, vagy tovább mehet.

És mit lehet kezdeni a gyerekekkel? Néha látom őket is képes folyóiratok fedelén.

45.

Olyan volt minden, mintha valóban lenne. Hosszú, meztelen karjával átkarolta a nyakam és megcsókolta a halántékom.

Kezem végigcsúszott rajta.

Elfordult mindenki.

Szép pillanat volt.

Mintha megbotlott volna valamiben, aztán nevetni kezdett és ő simította végig a szoknyáját. Nagyon részeg volt már.

Elvesztettem anélkül, hogy előtte nyertem volna valamit. Kiment mindenki a szobából.

Nem maradt már más, a rádiót hallgattam tovább. Spanyol tangót játszottak.

Szilveszter délelőttje volt.

Megint elmúlt egy év?

Nem volt már semmi dolgom, ki kellett volna találnom valamit. Az asztalra tettem volna a kezem, vagy kereshettem volna a lehetőséget gondolatban ahhoz, hogy értelmesen éljek.

46.

Tulajdonképpen minden úgy történt, hogy később vettem észre. Mégis elhiszem még mindig, hogy minden megváltozna, ha mindabból, aminek örültem, egy, egyetlenegy mindig az enyém maradt volna.

47.

Mint legtöbbször, most sem történt látszólag semmi különös. Egy megállóval tovább mentem a villamossal, elkéstem a leszállással, gondolkoztam.

Visszafelé jöttem, vannak ilyen útjaim néha. A mellettem elhaladt autóbuszról szállt le.

Hiányzol — mondtam neki.

Szeretlek — mondta nevetve.

Veled találkoztam többször is már — gondoltam még. De ez nem volt fontos.

48.

Mindenen segíteni kell. Minden csak lehetőség, többnyire.

Csak a részletekben volt jó élni továbbra is. A várakozásban, többek között.

49.

Ugyanúgy múlnak el az élet pillanatai, mint a haldoklóé. Ismerjük mi ezt is.

Mégis, mi a különbség? Van, aki önmagában beszél erről? Van, aki saját magát eltakarja az élet elől? Vagy a halál elől? Nem tudom, nem tudom, hogy mi a halál, azt sem tudom pontosan, hogy mi az élet. Arra gondolok, hogy az idő zavar meg mindent.

Ugyanúgy néztem lezárt vagonokat, akár ezt a téli reggelt? És elfelejtettem?

Meg kell találni a megoldást. Meglehet. E nélkül nem ér semmit az ember. Csak nagyszerű lehet a pusztulásában, amíg emlékeznek rá.

Talán szomorú mindez.

A lány az asztal mellett keresztbe tette a lábát. Figyelt. Közömbösen. A pénzt már megkapta. Tulajdonképpen már eltűnt vele együtt, amikor odaadtam.

András még aludt. Én sem figyeltem arra, ami körülöttem volt. Nem tudta a lány, hogy mehet-e már. Még figyelt. Megszokásból. Idegesítette a csönd, én álltam fel először.

50.

Elkísértem az ajtóig és vállára tettem a kezem.

Rövid, világoskék, fehér szőrmegalléros kabátjában most figyelt csak, de az ajtónál elfordult, éreztem a figyelését.

És természetesen késő délután ment le az utcára.

Most is késő délután volt.

Pénzért így ritkán szeretnek. Fontos dolgok így ritkán jelentkeznek.

Mikor?

51.

Kinek köszönjek? — néztem körül könnyű testtel, mosolygva. Magamnak?

Fájt a fejem.

Furcsa, széles lécekből összerakott fehérre meszelt kerítés mellett mentem el.

Az utca túlsó oldalán a lány megállt, körülnézett, végre már másra figyelt, aztán elindult a templom felé. Nem volt körülötte senki.

Ilyen volt.

52.

Szeretem a kitalált épületeket. A templomot, az iskolát, a börtönt, a minisztériumok épületeit, a múzeumokat. A felesleges épületeket. Az ember ezek nélkül is élhetne. Ezek az épületek nem kellene az élethez, a halálhoz sem kellene.

De a felesleges megnyugtat. Eltereli a figyelmet. Ezek mellett most már magammal is tudok vitatkozni.

53.

Egyetlen lehetőség lenne ahhoz, hogy szerepeljünk az élők között. Ha...

De változnak a feltételezéseim.

Mennyi elmulasztott, egyszerű öröm — nézem megnyugodva. Falevelet tartok a kezemben.

Miért kezdtem el félni mindig a találkozásokkor?

Minden megmaradt — állapítottam meg végül elégedetten.

Az asszony ingerülten kiugrott az ágyból, a jószagú, frissen mázolt szobában, valamelyik nyár üres délelőtti lehetett, tizenegy óra körül.

Ki volt?

Minden ilyen egyszerű? Úgy emlékszem, semmit sem zavart, ha meghalt valaki. Ezért volt érthetetlen, hogy ingerült volt. Megsértődött mindenben, ami vele történt.

Ki ő? — nevettem a tükör előtt.
Éppen most — nevettem később. Közben elment már.
Eszembe jutott az az erős tűzben égő szombat dél, mikor lefekhattünk volna végre tíz év után egymás mellé, ahogy mindig akartuk.
Eszembe jutott a másik asszony is Ungvárról. Az előbbivel Győrben találkoztam.

54.

Elhiszem, hogy a szenvedés hasznos is lehet. Nem szabad félbehagyni. Nem fontos, hogy közben mi történik az emberrel. A többi már nem választás, a szenvedés a fontos. Nem maradt más.

55.

El kell fordulni. Lehet, hogy utána kedves lesz?
Szép.
Mít akar mondani? Beszél, de nem értem.
Hogy került hozzá a teste?
Megtévesztő. Megfoghatatlan, mert szép. Csak nézi az ember.
Nem lehet megérteni az embereket. Már a keletkezésüket sem.
Miért nem élnek értelmesen, amíg lehet?

56.

Nem értem. Még most sem értem. Nem gondoltam volna, hogy az érintés ilyen ijesztő, sokáig tartó következményekkel jár.
Végül is elmúlt az életem. Milyen egyszerűen.
Egyébként csak együtt kellett volna élni.

57.

Ma különösen meleg van. Mindenfelé fehérebbek a falak. Éjjel is. Csodálkozik az ember. Mennyi csillag elfér az udvar felett az égen.

58.

Nem emlékszem magamra mindig. Mire gondoltam ezerkilencszázötvenkettő november tizenharmadikán reggel? Megijedek, azután elfelejtem.
Sietni? Kinézek az ablakon. Ez alatt az ég alatt? Értelmetlen.
Könnyű nyugodtnak lenni. Mindent oda kell adni, amink csak van.

59.

Az ég fontos. Gyakrabban kellene figyelni. Én így veszek részt a pusztulásban.
Most kellene abbahagyni. Gúnyosan figyelem magam. Még egy konyakot kérek. Otthon

majd, ha már nagyon fáj a gyomrom, román konyakot iszom. Megszerettem, csak nem mindig lehet kapni.

Megkeresem. Házak mellett megyek el. Gyakran üres, élettelen a gyógyszerészár éjjel, de néha sorra felvillannak az ablakai, ha eléri őket az elmenő nap, tél végén, de tél közepén is.

Most már nevetni kellene. Villog az eső az udvar felett is. Március van. Mintha lelassult volna az idő január óta. Ismétlésekkel találkozom. Ilyenkor nyugodtabban tudok élni, csak az zavar, hogy fél kezem van. Még mindig zavar, hogy nem hasonlítok a többiekhez.

60.

A halál történik velünk? Mint az élet? Egy ideig?

A bűn talán egészen más. Még csak ezután ismeri fel az ember, talán...

A szombat délutáni hegyoldalakat, lent a hosszan húzódó völgyben a házakat, már fehérre meszelte az április első felének magabiztos fénye. A lány nevetve várt. Most vettem észre, hogy havas a reggel. A rádióból hallatszó zene hangosabb lett. Az ablakon át külön fénnel jelentkezett a nap. Asztal is volt a szobában. Élünk. Vajon ő is tudja? Néztem a lányt. Valami állandóbb kellene, mint az élet.

61.

Szép volt a reggel, de a részleteit már nem volt kedvem figyelni. Hiányzott, természetesen, mikor közömbösen elment, de már a következő reggelre gondoltam. Később újra megjelenik?

Megjelent. Lassan közeledik, először csak mosolyog, megáll néha, de mind közelebb kerül hozzám. Ilyenkor már..., majd lefekszünk nemsokára.

62.

Ki érti ezt? Nem vesz észre később, heteken át, csak köszön majd néha, talán. De egy gyógyszerészárban falun sok lány megfordul. Én is elfelejtem. Ki érti ezt?

63.

A részleteket néha szembesíteni kellene? Nemcsak a szerencse segítségével. Több embernek kellene találkozni egyszerre.

A következő keskeny kivilágított havas utcában végigláttam az utcát a villamosból. Nemrég szállt le a villamosról, egyedül volt az utcában. Előző héten találkoztunk.

64.

Az éjszakai város nem figyel rá. Ez csak az én dolgom volt.

65.

Mindig ugyanaz történik? Már nem látom. Elment. Miért ne menne.

66.

Szeretem ennek a háznak az utolsó emeletén levő szobáját. Esős éjszaka épp olyan egyformán, világos foltokkal váltakozó a város homálya alattam, akár az ég augusztusban. Egyforma körülöttem minden már évek óta. Nem zavar. Nincs lehetőségem már, csak arra, hogy gondolkozzam. Fáradt pillanatokból csöpög össze a sötétebb hajnal, de később világosabb lesz az ég és ismeretlen marad a város. Megint július van. Esős július. Nincs közöm többé ahhoz, ami elmúlt?

67.

Egy nap ennek is vége lett. Ez is elmúlt. Újra kezembe kerülnek a felgyűlt folyóiratok. Újra elolvasom mindegyiket.

Érzem, hogy ez még csak a távozás kezdete. Igaz, tizenöt éve vagyok már gyógyszerész ebben a faluban, de nincs kedvem már bejárni a városba. Meg kell szoknom az érthetlent végre. Azt, hogy mindenkinek érthetetlen az élete, élete végén többnyire. Érzem, hogy megszokom.

Gyámoltalan gonoszság az ilyen élet elég gyakran. De ez mind hosszabb ideig jó nekem.

68.

Hát mindez elég furcsa volt. Mindez, ami az elmúlt életem. És különösen az, hogy akkor veszi észre az ember, amikor már csak megállapíthatja. De a végén elég ebből ennyi mégis. Elég gyorsan, egymásután halt meg az a néhány ember, akik a barátaim voltak.

69.

Temetünk. Mindig csak temetünk. Csak az időben megjelenésünkkel különböztünk. Vagy fiatalabbak, vagy öregebbek voltunk. Egy pillanattal, gondolom.

Tudom azt, hogy mi hiányzik.

Gyógyszerész voltam egy faluban. És mégis csak kezd kevés lenni az az egy út a falu meg a város között, amit a pénzből magamnak megengedhetek.

Meg az rossz érzés, hogy nem tudtam segíteni rajta, de ezen túl is valami hibát követtem el, hogy nem tudtam egy időben meghalni vele.